

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-10-21

Närvarande: F.d. justitierådet Inger Nyström samt regeringsråden Karin Almgren och Nils Dexe.

Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet

Enligt en lagrådsremiss den 20 oktober 2008 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om statligt stöd till kreditinstitut,
2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
3. lag om ändring i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning,
4. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Magdalena Petersson samt departementssekreterarna Rasmus Rodhe och Martin Wasteson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om statligt stöd till kreditinstitut

Den föreslagna lagen är i stort uppbyggd som den 1996 upphävda lagen (1993:765) om statligt stöd till banker och andra kreditinstitut. Dess syfte har emellertid formulerats något annorlunda; statligt stöd får lämnas om det behövs för att motverka en risk för allvarlig störning av det finansiella systemet i landet. Lokutionen kan ge intryck av att vara mer omfattande än den tidigare använda men torde i praktiken medföra samma slag av överväganden och åtgärder.

Många av de enskilda bestämmelserna i lagen kan således föras tillbaka till den tidigare gällande bankstödslagen och de har i det lagstiftningsärendet behandlats av Lagrådet och beslutats av riksdagen. De ändringar som nu vidtagits är främst betingade av under tiden efter 1996 tillkomna författningar och utgör i grunden inte heller ändringar i sak i förhållande till motsvarande tidigare bestämmelser. Stöd eller annan åtgärd ska prövas och beslutas utifrån omständigheterna i det särskilda fallet. Regeringens eller stödmyndighetens agerande får förutsättas kräva stor skyndsamhet men måste samtidigt vara klart angivet och avgränsat. Enligt Lagrådets mening har genom det framlagda lagförslaget uppnåtts en godtagbar reglering av de stöd- och inlösesituationer som kan komma i fråga.

1 kap. 2 §

Av lagrådsremissen framgår att staten, som ett led i en rekonstruktion av ett kreditinstitut, kan kräva att vissa tillgångar förs över till ett särskilt bolag. Enligt den förevarande paragrafen får statligt stöd inte bara lämnas till kreditinstitut utan också till företag, med säte i Sverige, som har inrättats av ett sådant institut som ett led i en rekonstruktion. Såvitt framgår av de bestämmelser som reglerar de statliga stödåtgärderna omfattas emellertid enbart kreditinstitut och

dess ägare av åtgärderna, se t.ex. 2 kap. 2 § första stycket. I en kommande proposition måste enligt Lagrådets uppfattning klargöras i vilken utsträckning också sådana företag som har inrättats av ett kreditinstitut som ett led i rekonstruktion kan omfattas av stödåtgärder enligt lagen.

1 kap. 4 §

I första stycket föreskrivs att stöd lämnas efter det att avtal har ingåtts mellan staten och en fysisk eller juridisk person. Enligt författningskommentaren i remissen framgår, genom att såväl juridiska som fysiska personer nämns som möjliga avtalsparter, att avtal kan träffas inte bara med kreditinstitutet utan även med institutets aktieägare.

Enligt Lagrådets mening bör bestämmelsen formuleras så att det klart framgår att avtalet ska gälla stödet. Det bör i lagtexten också göras tydligt att avtalet ska ha träffats med den aktuella stödmottagaren eller dess ägare. Lagrådet föreslår därför att första stycket ges följande lydelse:

Stöd lämnas efter det att avtal om stödet har ingåtts mellan staten och stödmottagaren eller dess ägare.

4 kap. 4 §

Paragrafen reglerar aktieägarnas skyldighet att i en inlösesituation överlåta ägandet i bolaget till staten och är i huvudsak uppbyggd som motsvarande bestämmelse i den tidigare lagen. Ett villkor för skyldighetens uppkomst är att antingen det är ostridigt mellan parterna att en rätt till inlösen finns eller Prövningsnämnden förklarar att en sådan rätt finns. Däremot fordras inte vare sig att lösenbeloppet för aktierna

bestämts eller att det erlagts. En klarare betoning av bestämmelsens innebörd skulle enligt Lagrådets mening komma till stånd om de erforderliga förutsättningarna nämndes först, som grund för en därav följande skyldighet. Lagrådet vill emellertid undvika att utan särskild anledning avvika från den tidigare gällande lagens ordalydelse och föreslår därför ett mindre förtydligande av den andra villkorssatsen i den föreslagna lagtexten:

”.....eller om Prövningsnämnden har förklarat att en sådan rätt finns utan att nämnden samtidigt har fastställt lösenbeloppet.”

7 kap. 1 §

För att det klart ska framgå att stabilitetsfonden även omfattar medel som förts till det räntebärande kontot i Riksgäldskontoret genom att ett särskilt anslag om 15 miljarder kronor anvisas bör enligt Lagrådets mening paragrafens andra stycke ges följande lydelse:

De medel som tillförts kontot utgör, tillsammans med de övriga tillgångar som anskaffats med stöd av denna lag, stabilitetsfonden.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.